

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم:
كُفَّ بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُحَدِّثَ بِكُلِّ مَا سَمِعَ

YALAN, GIYBET VE İFTİRA

Aziz Müminler!

Toplum ahlakını alt üst eden, insanlar arasındaki güven duygusunu ortadan kaldıran ve birbirine düşman eden, karşılığında kul hakkına tecavüzden dolayı cehenneme sürüklenmeye vesile olan, Allah ve Rasülü tarafından şiddetle yasaklanan gıybet ayet-i kerimde şu ifadelerle yasaklanmaktadır: **“Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı gühantr, birbirinizin gizli yönlerini araştırmayın ve birbirinizi çekiştirmeyin. Sizden biriniz hiç ölmüş kardeşinin etini yemek ister mi? Bundan öğrendiniz değil mi? Allah’a karşı sorumluluğunuzun bilincinde olun. Şüphesiz Allah, tevbeleri kabul edendir.”**¹

Kardeşlerim!

Hiz. Aışe validemiz bir gün Hiz. Peygamber(s.a.s)’e; Safiye bnt. Huyey hakkında boyunun kısalığından dolayı eliyle de işaret ederek: “ Ey Allah’ın Rasülü, sana Safiyye’deki şu hal yeter.” demişti. Her ne kadar masum gibi görünse de, bir kadını arkasından çekiştirme mahiyetindeki bu sözler karşısında Allah Rasülü (s.a.s) hemen Hiz. Aışe’yi ikaz ederek: **“Sen öyle bir söz söyledin ki, o söz denize karışsaydı denizin suyunu bozardı ”**² buyurdu.

Kıymetli Kardeşlerim!

İnsanın kalbinin kırılmasına, onurunun incinmesine, insanlar arasındaki sevgi ve saygı bağlarının incinmesine neden olması dolayısıyla Allah Rasülü, insanları gıybette şiddetle sakındırmıştır.

Gıybet, din kardeşini arkasından çekiştirip ondan kendisinin hoşlanmadığı bir biçimde bahsetmek, onun herhangi bir sırrını, bir kusurunu, bir eksiğini söyleyip ifşa etmektir. Bunları ima, işaret, tariz ve kinaye yoluyla söylemek de gıybettir. Küçültücü mahiyette bir kimseyi taklit etmek de gıybettir.

Konuşulanların gıybet olarak değerlendirilmesinde esas olan hakkında konuşulan kişinin o vasıfları taşıyıp taşıyamaması değil, hoşlanmayacağı bir şekilde insanın arkasından konuşulup çekiştirilmesidir. **“İnsanları dilleri ile arkadan çekiştiren ve karşılarında kaş göz işaretleri ile onlarla alay eden herkese yazıklar olsun”**³ buyuran Allah Teala, böyle fiillerin insanı ahirette azaba düşüreceğini bildirmektedir.

Değerli Müminler!

Toplumu felakete sürükleyen diğer bir konu ise yalan ve iftiradır. İftira, toplum hayatını dinamitleyen, dostlukları bitiren, yuva kurmaya engel olan, kurulmuş yuvaları yıkan, aile facialarına yol açan; insanların işlerini, itibarlarını, istikballerini, hatta bazen hayatlarını kaybetmelerine sebep olabilen çok kötü ve çirkin bir davranıştır. İftira sonucunda insanlar arasındaki sevgi ve

saygı azalır, kin ve nefret duygusu çoğalır, toplumsal problemler baş gösterir.

İfk hadisesinde olduğu gibi, Aışe validemize atılan iftira sonucu Efendimiz (s.a.v.) bile, Allah Teala’nın Hiz. Aışe’yi ayet-i kerime ile temize çıkarmasıyla kalbi mutmain olmuştur.⁴

Hadislerinde yalancılık, haksızlık, su-i zan gibi kötülükleri yasaklayan Nebi (s.a.s.), İslam’a yeni giren erkek ve kadınlarla biatleşirken, ictimai ve siyasi önemi bulunan prensipler yanında, iftira etmemek üzere söz almıştır.

Kardeşlerim!

İslam, iftirayı yasaklamakla kalmamış, onu engellemek için bazı önlemlerde almıştır. Buna göre insanların ayıp ve kusurlarını araştırmak⁵, evleri gözetlemek⁶, karşı cinsten yabancı kimselerle başbaşa kalmak⁷, evlere izin almadan girmek yasaklanmıştır.⁸ Bu ve benzeri uyarılar, bireyin kişiliğini ve saygınlığını korumaya ve muhtemel iftira ve dedikoduları önlemeye yönelik alınmış tedbirlerdir.

Kıymetli Kardeşlerim!

Kişinin, insanlar arasındaki itibarını ve saygınlığını zedeleyip, güven duygusunu ortadan kaldıran diğer bir kötü haslet de yalan söylemektir. Efendimiz (s.a.v.):**“Kişiye, işittiği her şeyi anlatması yalan olarak yeter”**.⁹ buyurarak her söze itibar edilip, her duyulan sözün anlatılmaması gerektiğine işaret etmiştir.

Yalan konusunda çok hassas davranan Allah Rasülü (s.a.v.), insanları yalandan ve ona götürebilecek her türlü davranıştan sakındırmıştır. Hatta hiç kimsenin önemsemediği, çocuklara yalan söylemeyi ve yalan söyleyerek şaka yapmayı da dahil etmiştir. Bir annenin çocuğuna: “Gel sana bir şey vereceğim” dediğini işitince, ona ne vereceğini sormuş, onun da “hurma vereceğim” cevabını duyunca **“Dikkatli ol, ona bir şey vermemiş olsaydın, bu sana yalan olarak yazılacaktı”**¹⁰ buyurmuştur.

Kıymetli Kardeşlerim!

Rabbim cümlemizi, kendimize yapılmasını istemediğimiz şeyleri başkalarına yapmaktan, gıybet etmek ve edilmekten, iftira etmek ve iftiraya uğramaktan, dilimizi yalan sözlerden muhafaza buyursun. AMİN

¹Hucurat, 49/12.

²Ebu Davud, Edeb,35.

³Hümeze, 104/1.

⁴Buhari, Meğazi, 35.

⁵Hucurat, 49/12.

⁶Müslim, Adab,40.

⁷Buhari, Nikah,112.

⁸Nur, 24/27.

⁹Müslim, Mukaddime, 5.

¹⁰İbn-i Mace, Sünnet/7.

Hazırlayan: Mikayil VARLI / Selatin Mh. Camii İ.H. Germencik

Redaksiyon: İl Hutbe Komisyonu